

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Svpplementvm Tertiæ Partis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtrum ad separationem matrimonij contracti inter affines &
consanguineos, sit procedendum per viam accusationis? 10

urn:nbn:de:hbz:466:1-38817

*l. 4. de cr.
si. 14. c. 8.
in fin.*

Ad secundum dicendum, quod illa, quæ sine peccato esse non possunt, nulla præscriptione firmantur: quia ut Innocent. * dicit, Diuturnitas temporis non minuit peccatum, sed auget. Nec ad hoc facit aliquid fauor matrimonij, quod inter illegitimas personas esse non poterat.

Ad tertium dicendum, quod res inter alios acta alijs non præiudicat in foro contentioso. Vnde quæuis vnus frater repellatur à matrimonio vnus fororum ex causa consanguinitatis, non propter hoc separatur Ecclesia aliud matrimonium, quod non accusatur. Sed in foro conscientie non oportet, quod semper obligetur ad hoc alius frater ad dimittendum vxorem suam: quia frequenter tales accusationes ex malivolentia procedunt, & per falsos testes probantur. Vnde non oportet, quod conscientiam suam informet ex his, quæ circa aliud matrimonium sunt facta. Sed distinguendum videtur in hoc: quia aut habet certam * cognitionem de impedimento matrimonij, aut opinionem, aut neutrum. Si primo modo, nec exigere, nec reddere debitum debet: si secundo modo, debet reddere, sed non exigere: si tertio, potest reddere & exigere.

** Alias
scientiã.*

ARTIC. X.

*Vtrum ad separationem matrimonij contracti inter
affines & consanguineos, sit procedendum
per viam accusationis?*

229

AD decimum sic proceditur. Videtur, quod ad separationem matrimonij, quod est inter affines & consanguineos contractum, non sit procedendum per viam accusationis. Quia accusationem præcedit inscriptio, qua aliquis se ad talionem obligat, si in probatione defecerit. Sed hæc non requiritur, quando de matrimonij separatione agitur. Ergo ibi locum non habet accusatio.

** l. 4. sent.
d. 4. S. C
ex de cr.
35. q. 6.
s. 1.*

¶ 2 Præterea, in causa matrimonij audiuntur sorum propinqui, ut in littera * dicitur. Sed in accusationibus audiuntur etiam extranei. Ergo in causa separationis.

parationis matrimonij non agitur per viam accusa-
tionis.

¶ 3 Præterea, Si matrimonium accusari deberet,
tunc præcipue hoc esset faciendum, quando minus
difficile est, quod separatur. Sed hoc est, quando
sunt tantum sponsalia contracta: non autem tunc ac-
cusatur matrimonium. Ergo numquam de cætero
debet fieri accusatio.

¶ 4 Præterea, Ad accusandum non præcluditur
via alicui per hoc, quod non statim accusat. Sed hoc
fit in matrimonio: quia * si primo tacuit, quando ma-
trimonium contrahebatur, non potest postea matri-
monium accusare quasi suspectus. Ergo, &c.

SED contra, Omne illicitum potest accusari. Sed
matrimonium affinium & consanguineorum est illi-
citurum. Ergo de eo potest esse accusatio.

RESPONDEO dicendum, quod accusatio ad hoc
est instituta, ne aliquis sustineatur quasi innocens,
qui culpam habet. Sicut autem ex ignorantia facti
contingit, quod aliquis homo reputatur innocens,
qui in culpa est: ita ex ignoratâ alicuius circumstan-
tiæ contingit, quod aliquod factum reputatur lici-
tum, quod est illicitum: & idem sicut homo accusa-
tur quandoque, ita & factum ipsum accusari potest.
Et sic matrimonium accusatur, quando propter igno-
rantiam impedimenti æstimatur legitimum, quod est
illegitimum.

Ad primum ergo dicendum, quod obligatio ad
penam talionis habet locum, quando accusatur per-
sona de crimine: quia tunc agitur ad punitionem
reus. Sed quando accusatur factum, tunc non agitur
ad penam facientis, sed ad impediendum hoc, quod
est illicitum. Et idem in matrimonio accusator non
obligat ad aliquam pœnam, sed talis accusatio po-
test & verbis & scripto fieri, ita quod exprimatur
per persona accusans matrimonium, quod accusatur;
& impedimentum propter quod accusatur.

Ad secundum dicendum, quod * extranei non
possunt

* In decr.
l. 4. ti. 8.
c. 1.
Calixtus
l. ep. 2. c.
4 & Aug.
l. 5. de ci.
Dei. c. 10

* decr. 95
2. 6. c. 20

non possunt scire consanguinitatem: nisi per consanguineos, de quibus probabilius est, quod sciant. Vnde quando ipsi tacent, suspicio habetur contra extraneum, quod ex malevolentia procedat, nisi per consanguineos probare voluerit. Vnde repellitur ab accusatione, quando sunt consanguinei, qui tacent, & per quos probare non potest: sed consanguinei quicumque sint propinqui, non repelluntur ab accusatione, quando accusatur matrimonium propter aliquod impedimentum perpetuum, quod impedit contrahendum, & dirimit contractum. Sed quando accusatur ex hoc, quod dicitur non fuisse contractum: tunc parentes tamquam suspecti sunt repellendi, nisi ex parte illius, qui est inferior dignitate & diuitijs, de quibus probabiliter aestimari potest, quod libenter vellent, quod matrimonium stare.

Ad tertium dicendum, quod si matrimonium nondum est contractum, sed sponsalia tantum, non potest accusari: quia non accusatur, quod non est. Sed potest denunciari impedimentum, ne matrimonium contrahatur.

Ad quartum dicendum, quod ille qui tacuit primo, quandoque auditur: postea si velit matrimonium accusare, quandoque repellitur. Quod patet ex Decretis, quæ sic * dicit, Si post contractum matrimonium aliquis appareat accusator, cum non prodierit in publicum, quando banna, secundum consuetudinem, in Ecclesijs edebantur, utrum vox suæ debeat accusationis admitti, merito queri potest. Super quo sic diximus * respondendum, quod si tempore denuntiationis præmissæ is, qui iam coniunctos impetit, extra diocesim existeret, vel alias denuntiatio non peruenit ad eius notitiam peruenire, ut puta, si nimis infirmitatis feruore laborans, sanæ mentis patiebatur exitium, vel in annis erat tam teneris constitutus, quod ad comprehensionem talium eius ætas sufficere non valebat, seu alia causa legitima fuerit impediens: eius accusatio debet audiri. Alioquin tamquam

*l. 4. decret.
tit. 18. c.
Cum in
iura.*

** Al. distinguendum.*

suspectus, est procul dubio repellendus, nisi proprio firmaverit iuramento, quod postea didicerit ea quæ obiecerit, & ad hoc ex malitia non procedat.

ARTIC. XI.

Virum ad separationem matrimonij contracti inter affines & consanguineos, procedi debeat per testes?

Ad undecimum sic proceditur. Videtur, quod in tali causa non sit procedendum per testes, sicut in alijs causis. Quia in alijs causis adducuntur ad testificandum, quicumque sunt omni exceptione maiores. Sed hic non admittuntur extranei, quamvis sint omni exceptione maiores. Ergo, &c.

¶ 2 Præterea, Testes suspecti de privato odio, vel amore à testimonio repelluntur. Sed maxime cessant propinqui esse suspecti de amore respectu partis, & odio ad partem alteram. Ergo non est audiendum eorum testimonium.

¶ 3 Præterea, Matrimonium est favorabilius, quam alia causa, in quibus de rebus pure corporalius agitur. Sed in illis non potest idem esse testis & accusator. Ergo nec in matrimonio: & ita videtur, quod non conveniatur in causa ista per testes procedatur.

SED contra, Testes inducuntur in causis, ut superius de quibus dubitatur, fiat iudici fides. Sed ita facienda est iudici fides in causa ista, sicut in alijs causis, quia non debet præcipitare sententiam de eo quod non constat. Ergo procedendum est hic ex testibus, sicut & in alijs causis.

RESPONDEO dicendum, quod in hac causa oportet quod per testes veritas pateat, sicut & in alijs. Item, ut iurista dicunt, in hac causa multa specialia veniunt, scilicet, quod idem potest esse accusator & testis, & quod non iuratur de calumnia, cum sit causa quasi spiritualis; & quod consanguinei admittuntur ad testificandum; & quod non observatur omnino ordo

230
c. præterea c. cū in tua extra de spō salibus lib. 7. c. de eo, qui cognovit consanguine uxoris sue.